

מודיעים לו מקצת מצוות כי בדאורייתא אין לחלק בין הרבה או מעט או בין קבע לארעי, ומה שתרץ בשו"ת יביע אומר חלק ב' חלק יורה דעה סימן י"ז אות ה' דלא סגי בלאו הכי עיי"ש לא היה מועיל באיסור תורה כי אין חכמה וגו' ואין עצה נגד ה'. ולכן לדעת רע"א שאין ללמד תורה למי שבא להתגייר מסתבר שהוא איסור דרבנן והם התירו להודיע לגר מקצת מצוות אבל לא יותר מזה, אמנם כיון שאינו אלא מדרבנן שפיר יש לנו לסמוך על המאירי והמהרש"א להתיר. ועוד עיין בהגהות הרא"ם הורוויץ במסכת שבת שם ויש שם טעות הדפוס וצריך להיות ל"ש גרות על תנאי וכו' עכ"ל.

כל שכן היום שבעו"ה מקבלים גרים גם משום אישות וכו' אין למונעם מללמוד אולי יפרשו, ורבים אינם לומדים בצורה מסודרת לאחר הגרות ולכן מצוה להרבות להם תורה לפני כן בין גברים בין נשים. ונכריה העומדת להתגייר יכולה לדור בפנימיה בתנאי ששאר הנשים יודעות שאינה יהודיה.

יהודה תרצל הנקין

שעשה לבסוף עכ"ל וקשה מהו לשון אע"פ אטו אם היו מתאמצים להתגייר היה מגיירם מבלי שהיה יודע שסופם להיות גרי צדק אתמהה, והלא אין מקבלים גר גם אם מתאמץ אלא אם כן עושה לשם שמים ולא לשם אישות או ליהנות משלחן מלכים וכאן הגוי פרש על מנת שאהיה כהן גדול והוי ליהנות משלחן מלכים. אלא העיקר כגירסת תוספות הרא"ש שהגוי התאמץ להתגייר, וכיון שידע הלל שסופו להיות גר צדק לכן גיירו מיד אבל אילולא ידע כן היה מלמדו תחילה. ועוד עיין בערוך לנר בדף ק"ט מה שהקשה על התוספות.

והנה בספר טורי אבן במסכת תגיגה דף י"ג שם כתב שלמאן דאמר שהטעם שאסור לגוי לעסוק בתורה הוא משום גזל אם כן אם לומד כרשות ישראל מותר מדאורייתא ללמדו ורק מדרבנן גזרו והם לא גזרו אלא לימוד קבוע, ולפי זה מה שמודיעים למתגייר מקצת מצוות קלות ומקצת מצוות חמורות שהוא לימוד ארעי אתיא שפיר גם לדעת רע"א. ברם אפילו אם בעלמא אסור מדאורייתא ללמד תורה לגוי על כרחך שונה מי שבא להתגייר, ואם לא תאמר כן היאך

סימן יד

עוד בתלמוד תורה לבא להתגייר

גרים בימי דוד שמא מן הפחד חזרו עכ"ל ואלמא אי אפשר לבדוק, וצריך לחלק בין פחד של יחיד לשל רבים שכפחד של רבים נאמר באסתר פרק ח' ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם עכ"ל אף על פי שמרדכי לא איים עליהם ולא בקש רעתם וכן היה בימי דוד וברבים אי אפשר לבדוק ולכן לא קבלו גרים בימי דוד וכו', מה שאין כן ביחיד הבא להתגייר אם לא נמצא אצלו סימן לפחד אין תולים בפחד כיון דלא שכית.

והנה מה שכתבתי שהמהרש"א במסכת שבת דף ל"א לא הוכיח דבריו ממעשה של הלל אלא היא סברה דנפשיה שמותר לגוי ללמוד על מנת להתגייר, כונתי שאם היה כותב כן רק לתרץ מעשה

בי"ה, י' שבט תשנ"ג
ל"מ אהר

בוודאי איני בא להכריחו ללמד נכריה הרוצה להתגייר כיון שיש בזה מחלוקת הפוסקים. והיה נראה להביא ראיה לדעתו שאין ללמדה ממה שאמרו בגמרא במסכת יבמות דף כ"ד עמוד ב' שלא קבלו גרים כל ימי דוד ושלמה וכן לימות המשיח, ואם מותר ללמד קודם הגיור למה לא להאריך איתם בלימוד עד שיתברר שלבם לשמים מה שאין כן אם אסור ללמד ניהא. אבל יש לדחות כי הנה ברמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק י"ג בהלכה י"ד כתב שבדקים שמא מפני הפחד בא להיכנס לדת עכ"ל ואלמא אפשר לבדוק אחרי הפחד ואילו בהלכה ט"ז כתב שלא היו מקבלים

כתב בן נח שרצה לעשות מצוה משאר מצות התורה כדי לקבל שכר אין מונעין אותו לעשותה כהלכתה עכ"ל וממילא יכול ללמוד פרטי אותו המצוות כדי לעשותן כהלכתן, והם הם דברי המאירי במסכת סנהדרין דף ג"ח שסיים שם וכ"ש אם עוסק ומקיים עקרי מצוותיה לשמה אף משאר חלקים שבה לא משבע מצוות עכ"ל, וכיון שמוותר לו ללמוד כדי לקיים מצוות בגוייתו כל שכן שמוותר לו ללמוד על מנת להתגייר ומה שבהלכה ט' שם אסור לגוי לעסוק בתורה מיירי שלא לצורך קיום המצוות או גיור. ולע"ז לצורך גיור מותר לו ללמוד גם מה שאינו דרוש למעשה כי אם כדי לעמוד על שלמות התורה כלשון המאירי ואין לעשות מתלוקת בין הרמב"ם והמאירי בזה.

ובהלכה ט' שם כתב הרמב"ם גוי שעסק בתורה חייב מיתה וכו' אבל אינו נהרג עכ"ל ופרש בלחם משנה שחיוב מיתה הוא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא עיי"ש. וכן נראה בדעת המאירי שפרש שאסור לגוי לשמור שבת או לעסוק בתורה מפני שנראה כמי שהוא מבני עמנו וילמדו אחרים הימנו עכ"ל ועוד עיין בספר יד דוד למסכת סנהדרין דף נ"ט שם*, ורק קשה לי במאירי שכתב בגוי השומר שבת או עוסק בתורה שראוי ליענש ואילו למעלה שם בגוי המכה או החובל בישראל כתב שחייב מיתה בידי שמים ומאי שנא וכמו שברמב"ם משמע שדין אחד לכולם. ולפי מה שאסור מדרבנן אתי שפיר מה שאמרו במסכת סוטה דף ל"ה עמוד ב' שבני ישראל כתבו את התורה על האבנים בשבעים לשון ואחר כך סדו את האבנים בסיד וכיון שכיסו את הכתב בסיד היאך למדו אומות של אותו זמן תורה וכו' עכ"ל עיי"ש והקשה בהגהות מהרצ"ה הלא אסור לגוי ללמוד תורה, אמנם לפי מה שאיסור תלמוד תורה לגוי אינו אלא מדרבנן ניתא כי באותה שעה עדיין לא גזרו וזהו דיוק לשונם אומות של אותו זמן עכ"ל. ועוד ניתא לפי מה שמוותר לגוי הבא להתגייר ללמוד את כל התורה, כי בני ישראל נצטוו לכתוב את התורה בשבעים לשון בכניסתם

דהלל אזי כיון שלפי התוספות במסכת יבמות לא לימד הלל לאותו הנכרי קודם הגיור מתבטל תרוץ המהרש"א מה שאין כן השתא שהיא סברה מעליא אינה מתבטלת, וכיון שזמן התוספות על כל פנים אין ראיה לאסור ללמוד לקראת גיור ובמאירי מפורש להיתר לכן הכי נקטינן. ועוד כתבתי בשו"ת רע"א לא הכריע לאסור ורק לא מצא מקור להיתר ולכן כיון שהמאירי התיר בהדיא גם רע"א יודה ושוב ראיתי בשו"ת מנחת אלעזר חלק ד' סימן ס"ג שגם הוא פרש דברי רע"א כעין צ"ע ולא כמותלט. והרבה פוסקים סמכו על המהרש"א ועיין בשו"ת מנחת יצחק חלק א' סימן ל"ז אות ו' וחלק ג' סימן צ"ח אות ב'.

והפוסקים הקשו על רע"א ממה שמודיעים מקצת מצוות קלות וחמורות קודם הגיור והלא גם זה נקרא לימוד תורה, ותרצתי לפי פרוש הטורי אבן במסכת חגיגה שם ועיין בספר מרומי שדה שהקשה עליו בסברה בעלמא. ועוד יש לתרץ שמוותר ללמד לגוי ז' מצוות שלו ולכן כיון שמוותר לו להתגייר ממילא מותר להודיעו מה שחייבוהו חכמים לדעת לקראת הגיור שכל זה נקרא חלק ממצוה שלו, ורק זה לא היה מועיל אילו מדאורייתא היה אסור ללמד תורה לכל גוי כי גיור אינו דומה לו מצוות שאותן הגוי חייב בהן אבל אינו חייב להתגייר. אלא בודאי האיסור הוא מדרבנן וממילא לו תצויר מחלוקת בין המאירי והתוספות יש להקל ופוק חזי מאי עמא דבר.

וכבודו סמך על שו"ת מחנה חיים חלק יורה דעה חלק ב' סימן מ"ז שתרץ שכיון שהגוי לא בקש ללמוד אלא מעצמו אנתנו מודיעים לו מקצת המצוות אין זה לימוד תורה האסור לגוי, אבל הוא תמוה כי לפי זה נוכל להודיע לגוי בעלמא את כל התורה כולה, ובמחנה חיים נשאל במעין זה והשיב שאין הכי נמי מותר ולע"ד אינו נראה. גם אין לתרץ שהודעת המצוות אינה אלא הודעת ראשי פרקים ואינה נקראת לימוד כי הלא מודיעים לו עוון לקט ושכחה ופאה ומעשר עני ויש גורסים גם תרומה וכן עונש חלב ושבת ואם כן צריך להבינו מה הם, והרמב"ם בהלכות איסורי ביאה פרק י"ד הלכה ב' הוסיף שמודיעין אותו עיקרי הדת וכו' ומאריכין בדבר זה עכ"ל.

ובעיקר ההיתר ללמד תורה לגוי הבא להתגייר, הנה הרמב"ם בהלכות מלכים פרק י' הלכה י'

* (הגיה) ענין איסור דרבנן לגוי הוא שאם הם תחת דינו מכים אותם ומענישים אותם כמו שסיים הרמב"ם בהלכה ט', והוא לתקנתנו וכמו שפרש המאירי ואינו לתקנתם ועיין בשדי חמד מערכת הגימ"ל (הראשון) סימן נ"ז.

עוור הוא דאורייתא דאל"ה מה הקושיא כלל ומכאן דהא דסנהדרין בגוי שעוסק בתורה חייב מיתה הוא נמי דאורייתא עכ"ל וכוונתו לומר שאם גוי שעוסק בתורה אסור רק מדרבנן ממילא ישראל המלמד אותו אינו עובר על לפני עור מדאורייתא ומאי קשיא לתוספות למה הביאו פסוק מתהלים. ואולם לע"ד גם אם המושיט איסור דרבנן לגוי עובר על לפני עור רק מדרבנן שפיר הקשו התוספות, כי הנה במסכת סנהדרין בדף נ"ט אמר ר' יוחנן גוי שעוסק בתורה חייב מיתה עכ"ל ובמסכת חגיגה אמר ר' אמי אין מוסרין דברי תורה לגוי עכ"ל ור' יוחנן היה רבו המובהק של ר' אמי כמו שנראה במסכת כתובות דף ס"ב עמוד א' ומועד קטן דף כ"ה עמוד ב' ובודאי ידע ר' אמי דברי רבו, ולכן הקשו התוספות מה הוסיף ר' אמי על דברי רבו כיון שגם מדברי ר' יוחנן נלמד שאסור ללמד תורה לגוי על כל פנים משום לפני עור מדרבנן ותרצו שמיידי באופן שלא שייך לפני עור.

ומה שדייק כבודו שתלמוד תורה לגוי אסור מדאורייתא מן המהר"ל בגור אריה בפרשת נח פרק ז' פסוק ב' ומספר פרשת דרכים דרוש ראשון שאם אינו דאורייתא מהו ההוה אמינא שלהם לאסור תלמוד תורה לנח ולאחי יוסף וקושיא זו וכן מה שהקשה מהתוספות בחגיגה ומשוי"ת חתם סופר כולן בשדי חמד כללים מערכת הגימ"ל (השני) סימן ו' אות ה', הנה רבות דרשות כהנה ומאי אולמייהו מפשטה דגמרא במסכת סנהדרין שם שמשמע שגוי שעוסק בתורה נהרג בבית דין שהרי אמרו דינו כנערה המאורסה שבסקילה עכ"ל ואף על פי כן פרש הרמב"ם שהוא לאו דוקא. ודרך דרשות לחוד והלכה לחוד, ועל דרך הדרש לפי מה שקיים אברהם אבינו כל התורה כולה ואפילו דקדוקי סופרים כמו שאמרו במסכת יומא דף כ"ח עמוד ב' ואלמא כל הדינים כבר היו ידועים לצדיקי העולם לפני מתן תורה כי כל התורה שבעל פה ומלי דרבנן רמוזים בתורה שבכתב והתורה קדמה לעולם, אם כן קודם מתן תורה נמי היו צריכים לקיים בעצמם האיסור ללמוד תורה גם אם האיסור אינו אלא מדרבנן אלא דשאני איסור תלמוד תורה לגוי שנשמך על תורה צוה לנו משה וגו' עכ"ל הרי שאינו אסור אלא מזמנו של משה. ועיין בשדי חמד מערכת הגימ"ל (הראשון) סימן נ"ה אות כ"ו שדייק ממסכת כתובות דף כ"ח

לארץ כדי שהעמים יוכלו לקרוא בה על מנת שיתגיירו עיי"ש ברש"י ותוספות ולכן הותר להם ללמוד.

וכבודו ציין לשו"ת חתם סופר חלק ו' סימן י"ד שנראה שפרש שמה שכתב הרמב"ם שהגוי חייב מיתה אבל אינו נהרג הוא איסור דאורייתא ושלא כלחם משנה, ואולם לע"ד אין זה פשוט בחתם סופר כי לא הזכיר עיסוק בתורה אלא דן במצות מינוי דיינים שהיא אחת מז' מצוות בני נח ויש בה ב' ענינים הא' להעמיד דיינים והב' שלא לעשות עוול במשפט, וחילק שכן נח נהרג על השני אבל לא על הראשון כיון שאין בו מעשה והביא דוגמה מגוי ששבת שחייב מיתה אבל אינו נהרג. ואם השווה גוי ששבת למינוי דיינים לגמרי ששינהם דאורייתא ושהוא הדין גוי שעוסק בתורה אסור מדאורייתא אם כן למה העוסק בתורה אינו נהרג הרי שפיר עושה מעשה, ואם תאמר משום שאיסור לימוד תורה אינו מז' מצוות הלא גם גוי ששבת אינו מז' מצוות, אלא צריך לאמר שלא הביא גוי ששבת אלא כדוגמה שיש דין ברמב"ם שחייב מיתה ואינו נהרג אבל אין הכי נמי האי דאורייתא והאי דרבנן והוא הדין גוי שעוסק בתורה אינו אלא מדרבנן, או אפילו אם גוי ששבת אסור מן התורה על כל פנים יש איזה חילוק בינו לבין גוי שעוסק בתורה כנ"ל ושוב אינו ראייה לענינו.

וראייה שהאיסור ללמד תורה לגוי אינו אלא מדרבנן מתוספות הרא"ש במסכת סנהדרין דף נ"ט בד"ה גוי שעסק, שכתב הא דאמרינן בפ"ב מחגיגה דאין מוסרין דברי תורה לגוי שנאמר מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי תיפוק לי' דישראל המוסר לו עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול וי"ל דההוא קרא פשוט לו יותר עכ"ל. ואם אסור מן התורה היאך במסכת חגיגה שבקו פסוק מן התורה ובחרו פסוק מתהלים שלא נלמד ממנו אלא איסור מדברי קבלה, אלא בודאי הפסוק מן התורה הוי אסמכתא ולפני עור אינו אלא מדרבנן ושפיר הביאו הפסוק מתהלים כיון שהוא פשוט יותר.

איברא התוספות במסכת חגיגה דף י"ג הקשו אותה קושיא בשם רבנו אלחנן ותרצו באופן אחר שהוצרך לו כשיש עובד כוכבים אחר שרוצה ללמדו דליכא לפני עור מכל מקום אסור משום מגיד דבריו ליעקב עכ"ל, ועל זה כתב כבודו שמבואר דהך לפני

עמוד א' שאסור ללמד תורה לגוי הבא להתגייר, אך לפי מה שכתב הריטב"א שם בד"ה נאמן ובעמוד ב' בד"ה מפני עיי"ש אינו ראיה.

עוד יש להביא ראיה שיותר ללמד את מי שבא להתגייר ממסכת בבא קמא דף ל"ח עמוד א', וז"ל וכבר שלחה מלכות רומי שני סרדיוטות אצל חכמי ישראל למדונו תורתכם, קראו שנו ושלוש, בשעת פטירתן אמרו להם דקדקנו בכל תורתכם ואמת הוא חוץ מדבר אחד זה שאתם אומרים שור של ישראל שנגח שור של עכו"ם וכו' ודבר זה אין אנו מודיעים אותו למלכות עכ"ל ובספרי זאת הברכה פסקא שמ"ד איתא שהלכו אצל רבן גמליאל באושא. והנה בתוספות שם בד"ה קראו הביאו בשם הספרי שהסרדיוטות עשו עצמם גרים עכ"ל ויש נוסחאות בספרי עשו עצמכם יהודים עכ"ל, ולע"ד פרוש שניהם הוא שהסרדיוטות בקשו ללמוד על מנת להתגייר שזהו שאמרו בכרייתא למדונו תורתכם וכו' דקדקנו בכל תורתכם עכ"ל הרי שהודו שהיו עדיין נכרים, ועוד שבודאי היה ניכר שלא היו יהודים מלידה ולכן אם היו טוענים שכבר נתגיירו היו צריכים להביא ראיה באיזה בית דין נתגיירו כמו שאמרו במסכת יבמות דף מ"ו עמוד ב' מי שבא ואמר גר אני יכול נקבלנו וכו' עכ"ל ובתוספות שם, שאף שעיקר הדין נאמר שם במי שמבקש לבוא בקהל ולישא ישראלית ועיין ביורה דעה סימן רע"ד סעיף י' מכל מקום כיון שאסור ללמד תורה לגוי היה לרבן גמליאל לבדקם. אלא כיון שבקשו ללמוד כדי להתגייר לכן לימדו רבן גמליאל, וזהו שאמרו בשעת פטירתם דקדקנו בכל תורתכם ואמת הוא חוץ וכו' עכ"ל כלומר שלכן אי אפשר לנו להתגייר שהרי המקבל את כל התורה חוץ ממצוה אחת אין מקבלים אותו. ונמצא שמה שאמרו במסכת יבמות דף מ"ז עמוד א' גר הבא להתגייר בזמן הזה וכו' מודיעים אותו מקצת מצוות קלות ומקצת מצוות חמורות וכו' עכ"ל הוא סדר קבלת גרים מקוצר אבל מותר להם ללמוד בארוכה לקראת הגיור וכלשון הברייתא קרו ושנו ושלוש עכ"ל ובירושלמי פרק ד' הלכה ג' למדו ממנו מקרא משנה תלמוד הלכות והגדות עכ"ל.

ועיין בתוספות במסכת בבא קמא שם שכתבו שני טעמים למה היה מותר ללמד תורה, כי לפי הספרי השלטונות ציוו לסרדיוטות לכו עשו עצמכם

יהודים או גרים כנ"ל והוא התרוץ השני בתוספות ואילו בבבלי וירושלמי לא נזכר. ענין גרים, וגם בכל המקורות סיימו הסרדיוטות שאין אנו מודיעים למלכות עכ"ל ומשמע כתרופך הראשון בתוספות שהוכרח רבן גמליאל ללמד על פי המלכות. ולע"ד שני הטעמים אמת, כי שלטונות רומי בקשו להכיר את תורת ישראל אבל ידעו שאסור ליהודים ללמד תורה לנכרים ולא ציפו מהם שיעשו הפך דתם ולכן שלחו את שני הסרדיוטות ללמוד לקראת גיור שבאופן זה מותר ליהודים ללמד, ורבן גמליאל לא היה מקבלם כי לא יהיו גרי אמת אבל דבר זה אי אפשר היה להסביר למלכות דומיא דמסכת גיטין דף נ"ו עמוד א' ולדין הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא עכ"ל ולכן הסכים ללמדם כי לא היה צריך למסור נפש על זה. ולענין דברי הים של שלמה שם עיין מה שכתבתי בבני בנים חלק א' עמוד מ"ג*.

פ"ש לן לבאר דברי הזהר בפרשת אחרי מות דף ע"ג על הכתוב את משפטי תעשו, ובש"ת מחנה חיים חלק ב' הנ"ל בסוף הסימן נבהל מדברי הזהר אלה חזרו בו ממה שהוכיח מקודם שם ובחלק א' סימן ז' שמותר ללמד תורה לנכרי הרוצה להתגייר. לע"ד אין להיבהל כי ז"ל הזהר, כתיב וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, לפני בני ישראל שם אבל לשאר עמין לא שם. בג"כ דבר אל בני ישראל ואל בני ישראל תאמר וכן כולהו, ינוחן אבהן דעלמא אינון הלל ושמאי דהכי אמרו לאונקלוס ולא אודועי ליה מלה דאורייתא עד דאתגזר עכ"ל ומבואר שהיה אסור ללמדו כלל כי אם רק לאחר המילה ושלא כמהרש"א. ואין פרושו שהלל ושמאי עצמם אמרו לו כי הלא אונקלוס חי בסוף ימי רבן גמליאל הזקן נכדו של הלל ועיין במסכת מגילה דף ג' עמוד ב' שקיבל מר' אליעזר ור' יהושע, אלא הלל ושמאי לימדו כן לתלמידיהם ותלמידיהם לתלמידיהם שלא למסור דברי תורה למי שאינו נימול תחילה ועל כן נקרא המעשה על שמם. ואין להקשות היאך דרשו לאונקלוס בגזירתו את הפסוקים דבר אל בני ישראל וגו' כיון שגם זה הוא לימוד תורה, שמלבד שלשון דהכי אמרו לאונקלוס עכ"ל אפשר שקאי על האיסור בלבד ולא על הפסוקים, גם אפילו קאי על הפסוקים

* (הג"ה) ועיין להלן סימן מ'.

מותר ללמדו מקור האיסור של לימוד תורה לגוי שגם זו תורה דיליה היא וכמו שתמצית למעלה לדעת ר' עקיבא איגר.

ועוד מבואר בזה שאסור ללמד אפילו פשוטי דברי תורה למי שלא נימול בין ישראל בין בן נת, שכן אמרו שם כל מאן דאתגור ואתרשם ברשימא קדישא יהבין ליה באינן מילין דאתגליין באורייתא כלומר מודיעין ליה ברישי אתון ברישי פירקין יהבין עליה חומרא דפקודא דאורייתא ולא יתיר וכו' ומה לישראל האי לעמין עכו"ם עאכו"כ עכ"ל כלומר כל שכן אסור ללמד לגוי שלא נימול אפילו דברים גלויים ושלא כשו"ת יד אליהו מלובלין סימן מ"ח שכתב שהזהר מיירי בסודות התורה.

ואולם לע"ד שפיר לא חשו הפוסקים לדברי הוזהר האלה כי הם נגד ההלכה כי בזה משמע שאסור ללמד אפילו לישראל ערל כמו שפתח כל מאן דלא אתרשים ברשימא קדישא בבישריה אסור לאודעא ליה מלה דאורייתא עכ"ל וחזר על דבריו כל מאן דלא אתגור ויהבין ליה אפילו אות זעירא דאורייתא כאילו חרב עלמא עכ"ל, מאן דאתגור ואתרשם וכו' יהבין ליה מילין דאתגליין וכו' ומאי לישראל האי וכו' עכ"ל ומוכח שאין מוסרים דברים גלויים אפילו לישראל אם לא נימול ורק בגוי הוא כל שכן. וראיה ממה שהביא הוזהר למעלה שם מקרבן פסח, ומה פסחא דאיהו בשרא למיכלא על דאתרמיז במלה קדישא אסור לכל הני למיכל ביה ולמיהב להו למיכלא עד דאתגורו, אורייתא דהיא קדש קדשים שמא עליה דקב"ה עאכו"כ עכ"ל ובקרבן פסח כל שהוא ערל יהיה מאיזו סיבה שתהיה אסור לאכול ממנו כמו שאמרו במסכת פסחים דף צ"ו עמוד א' לגבי מתו אחיו מחמת מילה, שאף על פי שלא הביא הוזהר את הפסוק וכל ערל לא יאכל בו עכ"ל עד לאחר כך עיי"ש מוכח מכל הנ"ל שמירי אפילו בישראל ערל. ושוב ראיתי בספר בשמים ראש סימן שכ"ז שכתב

הק"ו מפסח שהוא מצות עשה אחת אמרה תורה כל ערל כל בן נכר לא יאכל בו עכ"ל עיי"ש הגם שלא הזכיר את הוזהר.

נמצא שלדעת הוזהר אסור ללמד תורה לישראל ערל ופשיטא שאין הלכה כן אלא יהודי מעליא הוא כמו שאמרו במסכת חולין דף ד' עמוד ב', ועיין בתוספות במסכת פסחים דף קי"ט עמוד א' בד"ה בן נכר שערל שמתו אחיו מחמת מילה חייב בכל המצוות ומקיים כולן אלא שאינו בפסח עכ"ל ופשוט שמצות תלמוד תורה בכלל. והקל וחומר מפסח ק"ו פריכא הוא עיין במסכת יבמות דף ס"ב עמוד א' בתוספות ד"ה התורה ולכן הוצרך הקב"ה להסכים לדעתו של משה כמו שכתב בשו"ת מנחת יצחק הנ"ל. אלא בודאי דברי הוזהר הם על פי הסוד שבלי מילה אסור ללמד תורה כלל וכיון שאין הלכה כן בישראל ערל הוא הדין בגוי הכא להתגייר, ומה שהעיד הוזהר שלא רצו ללמד לאונקלוס לפני שנתגייר אינו ראייה כי שאני אונקלוס שמגודל טהרת נשמתו שהבחינו בה עוד קודם שנתגייר לא הוצרכו ללמדו, ק"ו מהלל שבטח שהבאים לפניו יהיו גרים לשם שמים, ואין ללמד ממנו לאסור תלמוד תורה לאחרים קודם הגיור. ולי"מ בדעת הוזהר ישראל ערל שזה לאשה שגם לה אין ברית קודש ולכן אינה במצות תלמוד תורה ואין למסור לו ולה אלא מה שהם צריכים כדי להתנהג במצוות ודוק ועיין מה שכתבתי בענין תלמוד תורה לנשים [לעיל סימן יב].

סוף דבר לע"ד אין לפקפק בתלמוד תורה לגוי הבא להתגייר ושכן המנהג, ולהחמיר בזה הוא חומרא דאתי לידי קולא כי היום לגייר בלי ללמד תחילה פרושו לנטוע נטע זר בקרקע ישראל ולא כל הזמנים שווים. ואולי כבודו שאינו מגייר לאו רמיא עליו ללמדה, אבל שהנכריה תשב בשיעוריו ותידום וכבודו אינו מתכוון אליה אין בזה חשש.

יהודה הרצל הנקין